

DOI 10.31392/NPU-nc.series15.2023.8(168).33
УДК: 378.02-796.85:355.232.22(477)

Хацаюк О. В.,
заслужений тренер України,
старший викладач кафедри тактичної та спеціальної фізичної підготовки факультету №3
Харківського національного університету внутрішніх справ, м. Харків,
викладач кафедри вогневої та спеціальної підготовки факультету службово-бойової діяльності НГУ
Київського інституту Національної гвардії України, м. Київ
Коломосць О. Д.,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри тактико-спеціальної підготовки факультету №2
Донецького державного університету внутрішніх справ,
провідний фахівець з організації наукової роботи
Кіровоградського науково-дослідного експертно-криміналістичного центру МВС України, м. Кропивницький
Гогоць В. Д.
старший викладач кафедри медико-біологічних дисциплін і фізичного виховання
Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, м. Полтава
Кузьменко В. Л.,
викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки факультету №2
Донецького державного університету внутрішніх справ, м. Кропивницький
Олексієнко С. В.,
викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки факультету №2
Донецького державного університету внутрішніх справ, м. Кропивницький
Кислиця С. М.,
викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки факультету №2
Донецького державного університету внутрішніх справ, м. Кропивницький

ТАКТИЧНА ПІДГОТОВЛЕНІСТЬ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ-ПРАВООХОРОНЦІВ ДО ЗАСТОСУВАННЯ ЗАХОДІВ ФІЗИЧНОГО ВПЛИВУ (СИЛИ) В ЕКСТРЕМАЛЬНИХ УМОВАХ СЛУЖБОВО-БОЙОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Відповідно до результатів аналізу спеціалізованої науково-методичної літератури встановлено, що актуальним питанням формування тактичної підготовленості майбутніх офіцерів до застосування прийомів службово-прикладного рукопашного бою в екстремальних умовах службово-бойової діяльності (СБД) – присвячено недостатню кількість наукових праць, що підкреслює актуальність обраного напрямку наукової розвідки.

Головною метою дослідження є конструювання та апробація змістово-функціональної моделі формування готовності майбутніх офіцерів-правоохоронців до застосування тактичних схем ведення рукопашної сутички із супротивником у змодельованих екстремальних умовах СБД.

В результаті емпіричного дослідження нами сконструйовано та апробовано змістово-функціональну модель формування готовності майбутніх офіцерів до застосування тактичних схем ведення рукопашної сутички із супротивником у змодельованих екстремальних умовах СБД. При порівнянні показників до та після апробації зазначеної вище змістово-функціональної моделі встановлено, що результати, отримані наприкінці педагогічного експерименту у досліджуваних групах зросли відносно вихідних та проміжних показників, і ці відмінності є переважно достовірними (Eg , $P \leq 0,05$).

Ключові слова: заходи фізичного впливу, компетентності, майбутні офіцери, професійна освіта, професійно-прикладні навички, рукопашна підготовка, рухові навички, спеціальна фізична підготовка

Khatsaiuk Oleksandr, Kolomojets Oleksandr, Hohots Vasyl, Kuzmenko Victor, Oleksiienko Serhii, Kyslytsia Serhii.
Tactical preparedness of future law enforcement officers to use measures of physical influence (force) in extreme conditions of service and combat activity. Summarizing the results of the analysis of the scientific methodical and reference literature, it is established, that the urgent issue of forming the tactical preparedness of representatives of the institutions of the security and defense sector of Ukraine (SDSU) to use the techniques of service-applied hand-to-hand combat in extreme conditions of service-combat activity (SCA) – an insufficient number of scientific works are devoted to it. This emphasizes the relevance and practical component of the chosen direction of scientific research.

The main goal of the study is the construction and approval of a content-functional model of the formation of the readiness of future law enforcement officers to use tactical schemes of hand-to-hand combat with the enemy in simulated extreme SCA conditions.

As a result of the empirical study, the members of the research group constructed and tested a content-functional model for the formation of the readiness of future law enforcement officers to use tactical schemes for conducting hand-to-hand combat with the enemy in simulated SDSU conditions. When comparing indicators before and after approbation of the above-mentioned content-functional model, it was established that the results obtained at the end of the pedagogical experiment in the studied groups Kg and Eg increased relative to the initial and intermediate indicators, and these differences are mostly reliable (Eg , $P \leq 0,05$).

Prospects for further research in the chosen field of scientific intelligence include the development of tactical schemes for hand-

to-hand combat with the enemy in the aquatic environment.

Keywords: *measures of physical influence, competences, future officers, professional education, professional-applied skills, hand-to-hand training, movement skills, special physical training*

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Беручи до уваги наукові концепції провідних учених і практиків у напрямі організації системи багаторічної підготовки майбутніх офіцерів інституцій сектору безпеки і оборони України [7, 9, 11, 12], враховуючи досвід викладання дисциплін: «Фізичне виховання та спеціальна фізична підготовка», «Спеціальна фізична підготовка», «Фізичне виховання та методика фізичної підготовки», а також анкетування фахівців бойової та спеціальної підготовки – прослідковується необхідність удосконалення професійних компетентностей майбутніх офіцерів інституцій сектору безпеки і оборони України (СБОУ).

Необхідно виділити, що на сьогодні в існуючих наукових дослідженнях недостатньо проаналізовано процес формування тактичного мислення у напрямі застосування прийомів службово-прикладного рукопашного бою (заходів фізичного впливу, сили) представниками інституцій СБОУ, зокрема – майбутніми офіцерами-правоохоронцями під час виконання ними завдань за призначенням.

Попередній аналіз спеціальної та довідкової літератури (В. Шемчук, Н. Вербин, О. Нестеров, М. Василенко, Є. Малахов [20], Ю. Давигора [6], А. Турчинов, В. Шемчук, А. Одеров, В. Климович, М. Саморок [16] та інш.) свідчить про те, що процес конструювання ефективних тактичних схем застосування заходів фізичного впливу (сили) в екстремальних умовах службово-бойової діяльності (СБД) – є збалансованою та унікальною системою, яка забезпечує успішне вирішення поставлених завдань та свідчить про сформованість професійних компетентностей представників досліджуваної категорії. Важливо підкреслити, що індивідуальні тактичні схеми ведення двоборства із супротивником (супротивниками) у майбутніх офіцерів інституцій СБОУ формуються в процесі спеціальної фізичної підготовки, занять обраним видом одноборства та під час самостійної роботи.

Підсумовуючи вище викладене доцільно констатувати, що на сьогодні актуальним і своєчасним є пошук дієвих та ефективних педагогічних моделей, організаційно-педагогічних умов, технологій, методик тощо формування готовності майбутніх офіцерів-правоохоронців (представників різних категорій) інституцій СБОУ до застосування тактичних схем ведення двоборства із супротивником (супротивниками) під час виконання ними та майбутнім підлеглим особовим складом завдань за призначенням.

Дослідження виконано відповідно до планів науково-дослідної роботи і дослідно-конструкторських робіт кафедр: тактичної та спеціальної фізичної підготовки факультету №3 Харківського національного університету внутрішніх справ; тактико-спеціальної підготовки факультету №2 Донецького державного університету внутрішніх справ; вогневої та спеціальної підготовки факультету СБД Київського інституту НГУ, а також профільних кафедр закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання, вищих військових навчальних закладів (закладів вищої освіти які здійснюють підготовку офіцерів запасу) відповідно до договорів про міжкафедральну співпрацю (ініціативний науковий проєкт «Тактика-РБ», 2021-2023 р.р.).

Аналіз останніх досліджень і публікацій (1 етап, 1 блок, січень-квітень 2022 р.) у обраному напрямі наукової розвідки дозволив визначити низку наукових праць: Т. Білоус [2], Ю. Ненька [13], М. Боровика [3], Н. Височіної, Л. Гуніної, О. Хацаюка, Л. Котляренко, Р. Головащенко, А. Івченко [5] та інших учених і практиків (А. Бухуна, Я. Павлова, О. Моргунова, С. Полторака, Д. Швеця) – у яких розкриваються актуальні питання організації системи професійної освіти майбутніх офіцерів-правоохоронців.

Цікавими за своїм змістом, сутнісними характеристиками та науковою новизною є наукові праці: О. Іванова [8], С. Бортника, О. Моргунова, В. Артем'єва, І. Хомко [4], О. Хацаюка, В. Оленченка, А. Корольова, О. Кравченко [17] та інших фахівців (І. Вако, Є. Лозового, О. Соколова, А. Чудика, О. Ярещенко) – розкриваються особливості формування готовності майбутніх офіцерів інституцій СБОУ до застосування заходів фізичного впливу (сили) у різних умовах службово-бойової діяльності.

Заслужують уваги наукові праці учених: О. Хацаюка, О. Єлісеєвої, В. Жукова, В. Клименка, Ю. Бережного [18], П. Рибалки, М. Калюжного, А. Красілова, А. Титовича, О. Головаченка [14], В. Шемчука, О. Хацаюка, О. Шемчук [20] – у яких визначаються ефективні педагогічні технології, моделі (організаційно-педагогічні умови, методики тощо), які частково забезпечують формування тактичної підготовленості представників інституцій СБОУ до застосування арсеналу службово-прикладного рукопашного бою в екстремальних умовах службово-бойової діяльності.

Підсумовуючи результати моніторингу спеціалізованих Інтернет-джерел (аналізу науково-методичної та довідкової літератури) встановлено, що актуальним питанням формування тактичної підготовленості представників інституцій СБОУ до застосування прийомів службово-прикладного рукопашного бою (заходів фізичного впливу, сили) в екстремальних умовах службово-бойової діяльності – присвячено недостатню кількість наукових праць. Це підкреслює актуальність та практичну складову обраного напрямку наукової розвідки.

Мета статті. Головною метою дослідження є конструювання та апробація змістово-функціональної моделі формування готовності майбутніх офіцерів-правоохоронців до застосування тактичних схем ведення рукопашної сутички із супротивником у змодельованих умовах службово-бойової (екстремальної) діяльності.

Для досягнення мети дослідження планувалося вирішити наступні завдання:

11) провести аналіз науково-методичної та спеціальної літератури у напрямі організації системи професійної освіти майбутніх офіцерів-правоохоронців;

12) здійснити аналіз спеціальної та довідкової літератури у напрямі формування готовності майбутніх офіцерів інституцій СБОУ до застосування заходів фізичного впливу (сили) у різних умовах службово-бойової діяльності;

13) визначити ефективні педагогічні технології, моделі (організаційно-педагогічні умови, методики тощо), які забезпечують формування тактичної підготовленості представників інституцій СБОУ до застосування арсеналу службово-прикладного рукопашного бою в екстремальних умовах службово-бойової діяльності;

14) визначити сутнісні характеристики, критерії та рівні сформованості тактичної підготовленості майбутніх офіцерів-правоохоронців до застосування заходів фізичного впливу (сили) в екстремальних умовах СБД.

Методи дослідження (на емпіричному рівні): абстракції, вимірювання, експеримент, експертних оцінок, опитування, порівняння, спостереження, тестування. Крім цього використано досвід організації системи спеціальної фізичної підготовки військовослужбовців (правоохоронців) інституцій СБОУ.

Виклад основного матеріалу дослідження. У подальшому (1 етап, 2 блок) на підставі аналізу спеціальної та довідкової літератури [2, 8, 9, 12, 16, 18, 20] членами науково-дослідної групи (НДГ) визначені сутнісні характеристики формування тактичної підготовленості майбутніх офіцерів-правоохоронців до застосування заходів фізичного впливу (сили) в екстремальних умовах СБД, а саме:

1) сформульовано визначення «готовності майбутніх офіцерів-правоохоронців до професійної діяльності у напрямі застосування заходів фізичного впливу (сили) під час виконання завдань за призначенням із використанням раціонального тактичного мислення» – особистісне утворення, яке формується шляхом акцентованого педагогічного впливу на формування у майбутніх офіцерів готовності до: захисту України; побудови раціональних та ефективних тактичних схем застосування прийомів службово-прикладного рукопашного бою (табельної вогнепальної зброї та інших засобів активної оборони) під час виконання завдань за призначенням, що забезпечує перевагу над супротивником (супротивниками) із мінімальною витратою сил, засобів тощо; умілого та ефективного застосування заходів фізичного впливу (сили) в екстремальних умовах СБД; підняття престижу національних службово-прикладних одноборств на міжнародній арені та забезпечує узгодження ними знань про зміст та структуру професійної діяльності, а також вимог цієї діяльності до: рівнів теоретичних знань, практичних навичок, стану психофізичної готовності, технічної та тактичної підготовленості майбутніх підлеглих військовослужбовців (правоохоронців різних категорій та вікових груп), а також сформованих ключових компетентностей професійної діяльності зі сформованими та усвідомленими ними в процесі розвитку можливостями та потребами;

2) виділено низку спільних компонентів, а саме: ціннісно-мотиваційний, когнітивний, практичний та оцінний.

Надалі (1 етап, 3 блок), беручи до уваги наукові праці учених і практиків: О. Хацаюка, А. Вороніна, О. Кравченко [19], Ю. Самсонова, С. Ільченка, О. Маркова, Н. Партико, С. Бородіна, К. Дяченка, В. Кушнарєва [15], Ю. Белашова, О. Кириченко, Є. Безбородова, С. Шабатури, М. Делямби [1] – членами НДГ визначені:

1) критерії сформованості готовності майбутніх офіцерів-правоохоронців до побудови раціональних тактичних схем ведення двоборства із супротивником (супротивниками): аналітико-оцінний, змістовий та мотиваційний;

2) підходи (для досягнення мети дослідження): діяльнісний, комплексний, особистісно-зорієнтований, системний, та структурний;

3) рівні: відмінний, добрий, задовільний та незадовільний.

В процесі подальшої дослідно-аналітичної роботи нами сконструйовано змістово-функціональну модель формування готовності майбутніх офіцерів-правоохоронців до застосування тактичних схем ведення рукопашної сутички із супротивником у змодельованих умовах службово-бойової (екстремальної) діяльності (рис. 1).

У динаміці 3 етапу (червень 2022 р. – червень 2023 р.) з метою визначення ефективності сконструйованої нами зазначеної вище змістово-функціональної моделі проведено педагогічний експеримент, у якому прийняли участь здобувачі вищої освіти (курсанти) вищих військових навчальних закладів (зкладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання) системи МВС України: Харківського національного університету внутрішніх справ (ХНУВС, n=32 чол.), Київського інституту Національної гвардії України (КІНГУ, n=28 чол.), Національної академії Національної гвардії України (НАНГУ, n=37 чол.) та Донецького державного університету внутрішніх справ (ДДУВС, n=28 чол.).

Надалі учасників педагогічного експерименту було розподілено на дві групи: контрольна (Кг, n=62 чол.) та експериментальна (Ег, n=63 чол.), що були репрезентативними за показниками індивідуальної тактичної підготовленості у напрямі застосування ними заходів фізичного впливу (сили). Крім цього, відповідно до аналізу даних експерименту доцільним є виділення наступних типів завдань: опис даних, встановлення збігів характеристик досліджуваних груп (Кг та Ег) та визначення розбіжностей характеристик Кг та Ег.

Рис. 1. Змістово-функціональна модель формування готовності майбутніх офіцерів-правоохоронців до застосування тактичних схем ведення рукопашної сутички із супротивником

Необхідно підкреслити, що майбутні офіцери Кг та Ег суттєво не розрізнялися за рівнем сформованості готовності до застосування тактичних схем ведення рукопашної сутички із супротивником (супротивниками) у змодельованих екстремальних умовах СБД, завдяки чому була забезпечена однорідність складу досліджуваних груп на початку проведення педагогічного експерименту. Надалі з дотриманням теоретичних положень членами НДГ було проведено дослідно-експериментальну роботу (у 3 етапи: константувальний, формувальний та контрольний).

Необхідно відмітити, що константувальний етап дослідно-аналітичної роботи був спрямований на: здійснення аналізу існуючої педагогічної моделі (із відповідними організаційно-педагогічними умовами) формування готовності майбутніх офіцерів-правоохоронців до застосування заходів фізичного впливу (сили) у різних умовах СБД; визначення суперечностей між

практичною підготовленістю та теоретичними знаннями представників досліджуваної категорії у напрямі застосування ними прийомів службово-прикладного рукопашного бою у змодельованих умовах СБД; відбір та розподіл курсантів до Кг та Ег; визначення рівня сформованості теоретичних знань та практичних навичок застосування заходів фізичного впливу (сили) на відповідному етапі багаторічної професійної підготовки шляхом проведення константувального зрізу та порівняння отриманих статистичних даних Кг та Ег.

У свою чергу, на формувальному – етапі наукового дослідження членами НДГ реалізовано та сконструйовано змістово-функціональну модель формування готовності майбутніх офіцерів-правоохоронців до застосування тактичних схем ведення рукопашної сутички із супротивником у змодельованих умовах службово-бойової (екстремальної) діяльності (рис. 1). Крім цього, розроблено та теоретично обґрунтовано організаційно-педагогічні умови, які забезпечують досягнення поставлених перед нами завдань, що забезпечують досягнення головної мети дослідження. Необхідно підкреслити, що у представників Кг, які прийняли участь в педагогічному експерименті процес відбувався традиційно (відповідно до діючих програм навчання та комплексів навчально-методичного забезпечення).

Важливим є те, що заключний контрольний етап наукового дослідження передбачав порівняння здобутих рівнів сформованості готовності представників Кг та Ег до застосування тактичних схем ведення рукопашної сутички із супротивником (супротивниками) у змодельованих екстремальних умовах службово-бойової діяльності. У динаміці заключного етапу, членами НДГ здійснено узагальнення отриманих результатів педагогічного експерименту та відпрацьовані висновки щодо динаміки сформованості зазначеної вище готовності.

Розглянемо результати константувального етапу експериментального дослідження. Відповідно до специфіки та напрямку дослідження, беручи до уваги результати аналізу вихідних даних експерименту нами виділені наступні завдання: опис даних; встановлення збігів характеристик досліджуваних груп (Кг та Ег); встановлення розбіжностей характеристик двох груп (Кг та Ег). Необхідно підкреслити, що результати педагогічного експерименту розглянуті членами НДГ із використанням порядкової шкали (діагностику рівня сформованості готовності майбутніх офіцерів НГУ (курсантів Кг та Ег) до застосування тактичних схем ведення рукопашної сутички із супротивником (супротивниками) у змодельованих екстремальних умовах СБД надано на рис. 2).

Відповідно до розрахунків із використанням комп'ютерної програми «Статистика в педагогіці» [10] отримані наступні результати: в процесі порівняння Ег та Кг до початку експерименту емпіричне значення критерію χ^2 складає $0,1479 \pm 0,0007$, (критичне $7,811 \pm 0,003$). Оскільки емпіричне менше за критичне, то характеристики порівнюваних груп збігаються на рівні значущості 0,05, отже зроблено статистично обґрунтований висновок, що обидві групи (Кг та Ег) є статистично схожими. Отже, умова для проведення константувального експерименту – витримана.

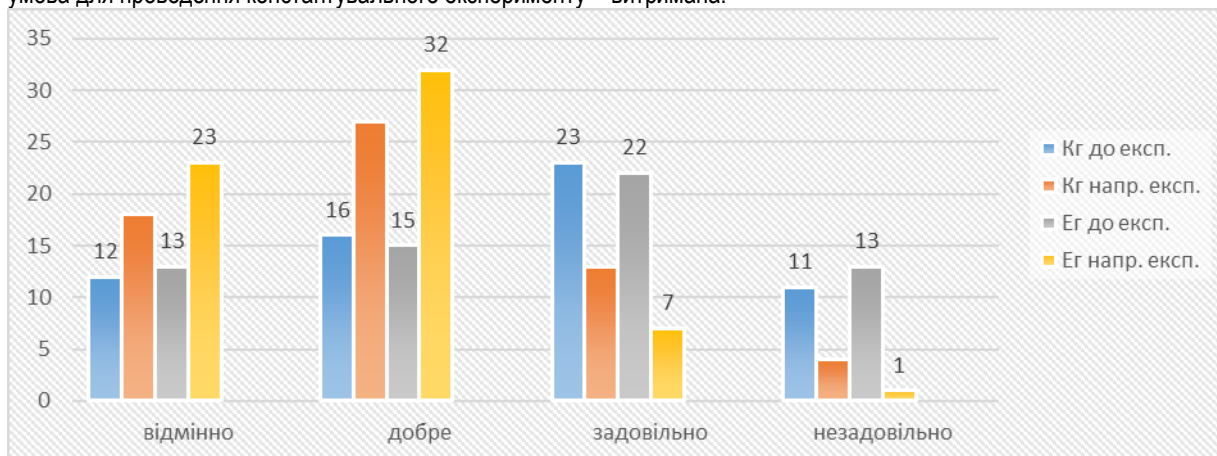

Рис. 2. Результати сформованості готовності представників Кг та Ег до застосування тактичних схем ведення рукопашної сутички із супротивником (супротивниками) у змодельованих екстремальних умовах службово-бойової діяльності

На контрольному етапі експерименту членами НДГ визначено рівень сформованості готовності представників Ег та Кг до застосування тактичних схем у змодельованих екстремальних умовах СБД; здійснено порівняння груп (Кг та Ег) за статистичним критерієм, а також аналіз отриманих експериментальних даних.

В процесі моніторингу стану сформованості досліджуваних показників наприкінці педагогічного експерименту, членами НДГ отримані наступні результати:

1) в процесі порівняння Кг до початку експерименту та Кг після його завершення емпіричне значення критерію χ^2 складало $3,704 \pm 0,002$, а критичне $7,811 \pm 0,003$. Оскільки емпіричне менше за критичне, то характеристики порівнюваних груп збігаються на рівні значущості 0,05. Таким чином, обидві групи є статистично подібними;

2) в процесі порівняння Кг та Ег наприкінці педагогічного експерименту встановлено, що емпіричне значення критерію χ^2 складає $13,7781 \pm 0,0019$, а критичне $7,815 \pm 0,002$. Достовірність розбіжностей характеристик порівнюваних груп становить 95 %. Отже, обидві групи є статистично різні;

3) в процесі порівняння Ег до початку експерименту з Ег після його завершення з'ясовано, що емпіричне значення критерію χ^2 складає $25,6044 \pm 0,0002$, а критичне $7,814 \pm 0,002$. Достовірність розбіжностей характеристик порівнюваних груп становить 95 %. Таким чином, обидві групи є статистично різні.

Враховуючи вище викладене доцільно констатувати, що необхідні умови для організації педагогічного експерименту – витримані, а у представників Ег спостерігалася позитивна динаміка сформованості готовності до застосування тактичних схем ведення рукопашної сутички із супротивником (супротивниками) у змодельованих екстремальних умовах СБД (результати

діагностування сформованості досліджуваних показників представників Ег та Кг надано у табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка рівнів сформованості готовності курсантів Кг та Ег до застосування тактичних схем ведення рукопашної сутички із супротивником (супротивниками) у змодельованих екстремальних умовах службово-бойової діяльності

Рівні	Кг, n=62 чол.			Ег, n=63 чол.		
	до експ. (чол./%)	напр. експ. (чол./%)	динаміка (чол./%)	до експ. (чол./%)	напр. (чол./%)	динаміка (чол./%)
відмінний	12/19	18/29	6/10	13/21	23/37	10/16
добрий	16/26	27/44	11/18	15/24	32/51	17/27
задовільний	23/37	13/21	-10/-16	22/35	7/11	-15/-24
незадовільний	11/18	4/6	-7/-12	13/21	1/2	-12/-19

Підсумовуючи вище викладене доцільно відмітити позитивну динаміку сформованості готовності майбутніх офіцерів (представників Ег) до застосування тактичних схем ведення рукопашної сутички із супротивником (супротивниками) у змодельованих екстремальних умовах СБД. Крім цього, членами НДГ встановлено, що в динаміці педагогічного експерименту значно зменшилася кількість курсантів Ег із незадовільним рівнем сформованості на 19% та задовільним – на 24%, водночас збільшилася кількість курсантів досліджуваної категорії, які мають добрий рівень сформованості готовності до застосування тактичних схем в професійній діяльності на 27% та відмінний на 16% відповідно. Необхідно підкреслити, що у представників Кг зазначені вище зміни виражені несуттєво (див. табл. 1).

Таким чином, поставлені перед нами завдання виконанні, а головна мета дослідження – досягнута.

Висновки і перспективи подальших розвідок у цьому напрямку. В результаті емпіричного дослідження членами науково-дослідної групи сконструйовано та апробовано змістово-функціональну модель формування готовності майбутніх офіцерів-правоохоронців до застосування тактичних схем ведення рукопашної сутички із супротивником у змодельованих умовах службово-бойової (екстремальної) діяльності.

Розроблена нами змістово-функціональна модель складається із наступних блоків: цільового (визначає: мету, завдання, підходи, компоненти готовності та організаційно-педагогічні умови); організаційного (визначає: необхідне навчально-методичне забезпечення, інтерактивні технології (методи) та кадрове забезпечення) та результативно-перевірочного (визначає: критерії, рівні, методи та кінцевий результат).

Аналіз отриманих емпіричних даних засвідчив позитивну динаміку сформованості готовності майбутніх офіцерів (представників Ег) до застосування тактичних схем ведення рукопашної сутички із супротивником у змодельованих умовах службово-бойової (екстремальної) діяльності. При порівнянні показників до та після апробації сконструйованої членами НДГ змістово-функціональної моделі встановлено, що результати, отримані наприкінці педагогічного експерименту у досліджуваних групах Кг та Ег зросли відносно вихідних та проміжних показників, і ці відмінності є переважно достовірними (Ег, $P \leq 0,05$).

Аналізуючи отримані результати доцільно зробити висновок, що у представників Ег значним чином розширено технічний арсенал службово-прикладного рукопашного бою. Крім цього, у представників Ег спостерігався приріст техніки та тактики застосування заходів фізичного впливу (сили) у змодельованих екстремальних умовах СБД (завдяки підвищенню теоретичного рівня).

Результати дослідження впроваджені у систему спеціальної фізичної підготовки майбутніх офіцерів-правоохоронців: КИНГУ, НАНГУ, ХНУВС та ДДУВС. Перспективи подальших досліджень у обраному напрямі наукової розвідки передбачають розроблення тактичних схем ведення рукопашної сутички із супротивником у водному середовищі.

Література

1. Белашов Ю.О., Кириченко О.О., Безбородов Є.В., Шабатура С.О., Делямба М.М. Критерії, показники та рівні сформованості готовності майбутніх офіцерів Національної гвардії України до застосування протитанкового ракетного комплексу «Стугна-П» у екстремальних умовах службово-бойової діяльності. *Інноваційна педагогіка*. Одеса, 2022. – Вип. 49 (1). С. 26-31.
2. Білоус Т.Л. Формування професійної готовності до роботи в екстремальних умовах у майбутніх працівників ОВС : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Слов'янськ, 2015. 278 с.
3. Боровик М.О. Педагогічні умови формування фізичної витривалості майбутніх офіцерів Національної поліції в процесі фахової підготовки : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Старобільськ, 2020. 24 с.
4. Бортник С.М., Моргунов О.А., Артем'єв В.О., Хомко І.Г. Тактика самозахисту та особистої безпеки працівників Національної поліції України: метод. рек. Харків : ХНУВС, 2017. 136 с.
5. Височіна Н., Гуніна Л., Хацаюк О., Котляренко Л., Головащенко Р., Івченко А. Модель психофізичної готовності майбутніх офіцерів до виконання завдань за призначенням. *Військова освіта*. Київ, 2021. – Вип. 1 (43). С. 24-43.
6. Давигора Ю.І. Тактична підготовка правоохоронців у контексті нової концепції діяльності Національної поліції України. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)*. Київ, 2020. – Вип. 7 (127). С. 56-62.
7. Добровольський В.Б. Удосконалення фізичної підготовки курсантів-жінок вищих військових навчальних закладів : дис. ... канд. наук з фіз. вих. та спорту : 24.00.02. Дніпро, 2018. 228 с.
8. Іванов О.Л. Методика навчання рукопашного бою в системі фізичної підготовки майбутніх офіцерів : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Хмельницький, 2013. 16 с.
9. Откидач В.С. Удосконалення спеціальної фізичної підготовки курсантів засобами військово-спортивних багатоборств : дис. ... доктора філософії : 017 Фізична культура і спорт, 01 Освіта/Педагогіка. Дніпро, 2023. 242 с.
10. Комп'ютерна програма «Статистика в педагогіці» URL: <http://www.mtas.ru/uploads/stat.zip> 26.06.2023).

11. Кузнецов М.В. Удосконалення фізичної підготовки кандидатів у підрозділи сил спеціальних операцій Збройних Сил України : дис. ... канд. наук з фіз. вих. та спорту : 24.00.02. Львів, 2017. 236 с.
12. Любчик Р.І. Формування фізичної готовності майбутніх офіцерів Національної гвардії України до службово-бойової діяльності в процесі професійної підготовки : дис. ... доктора філософії : 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями). Харків, 2023. 424 с.
13. Ненько Ю.П. Теоретико-методологічні засади професійно-орієнтованої комунікативної підготовки майбутніх офіцерів служби цивільного захисту : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04. Рівне, 2018. 512 с.
14. Рибалко П.Ф., Калюжний М.Г., Красілов А.Д., Титович А.О., Головченко О.І. Апробація педагогічних умов формування готовності майбутніх офіцерів-правоохоронців до застосування заходів фізичного впливу проти переважаючого за силою правопорушника. *Інноваційна педагогіка*. Одеса, 2021. – Вип. 33 (1). С. 108-112.
15. Самсонов Ю., Ільченко С., Марков О., Партико Н., Бородин С., Дяченко К., Кушнар'єв В. Критерії та сформованості готовності здобувачів вищої освіти, які спеціалізуються в практичній стрільбі до змагальної діяльності. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)*. Київ, 2021. – Вип. 2 (146). С. 106-111.
16. Турчинов А., Шемчук В., Одеров А., Климович В., Саморок М. Педагогічна модель формування навичок рукопашного бою майбутніх офіцерів до дій в екстремальних умовах. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Дрогобич, 2020. – Вип. 28 (4). С. 179-187.
17. Хацаюк О.В., Оленченко В.В., Корольов А.І., Кравченко О.В. Формування військово-прикладних навичок рукопашного бою у майбутніх офіцерів Національної гвардії України. *Інноваційна педагогіка*. Одеса, 2019. – Вип. 17 (2). С. 215-226.
18. Хацаюк О.В., Єлісеєва О.С., Жуков В.Л., Клименко В.П., Бережний Ю.М. Модель формування готовності майбутніх офіцерів-правоохоронців до застосування заходів фізичного впливу в різних умовах службово-оперативної діяльності. *Інноваційна педагогіка*. Одеса, 2020. – Вип. 29 (2). С. 174-178.
19. Хацаюк О., Воронін А., Кравченко О. Критерії, показники та рівні сформованості готовності майбутніх офіцерів Національної гвардії України до виконання завдань за призначенням. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Дрогобич, 2020. – Вип. 27 (5). С. 168-176.
20. Шемчук В., Хацаюк О., Шемчук О. Фізична готовність курсантів – складова професійних компетентностей: монографія. London-Chisinau : Dodo Books Indian Ocean Ltd. and OmniScriptum S.R.L. publishing group, 2023. 53 с.
21. Шемчук В.А., Вербин Н.Б., Нестеров О.С., Василенко М.М., Малахов Є.В. Педагогічна модель удосконалення спеціальної фізичної підготовленості майбутніх офіцерів засобами службово-прикладних єдиноборств. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. Запоріжжя, 2020. – Вип. 71 (2). С. 241-248.

References

1. Belashov Y.O., Kyrychenko O.O., Bezborodov E.V., Shabatura S.O., Delyamba M.M. Criteria, indicators and levels of readiness of future officers of the National Guard of Ukraine to use the anti-tank missile complex "Stugna-P" in extreme conditions of service and combat activity. *Innovative pedagogy*. Odessa, 2022. – Issue 49 (1). P. 26-31.
2. Bilous T.L. Formation of professional readiness to work in extreme conditions among future employees of Internal Affairs Bodies: Thesis ... Candidate Ped. Sciences: 13.00.04. Sloviansk, 2015. 278 p.
3. Borovyk M.O. Pedagogical conditions for the formation of physical endurance of future officers of the National Police in the process of professional training: Thesis ... Candidate Ped. Sciences: 13.00.04. Starobilsk, 2020. 24 p.
4. Bortnyk S.M., Morgunov O.A., Artemiev V.O., Khomko I.G. Tactics of self-defense and personal safety of employees of the National Police of Ukraine: Guidelines. Kharkiv: KNU of Internal Affairs, 2017. 136 p.
5. Vysochina N., Gunina L., Khatsaiuk O., Kotlyarenko L., Golovashchenko R., Ivchenko A. Model of psychophysical readiness of future officers to perform assigned tasks. *Military education*. Kyiv, 2021. – Issue 1 (43). P. 24-43.
6. Davihora Yu.I. Tactical training of law enforcement officers in the context of the new concept of the National Police of Ukraine. *Scientific journal of the National Pedagogical Dragomanov University. Series № 15. Scientific and Pedagogical problems of Physical culture (Physical culture and Sports)*. Kyiv, 2020. – Issue 7 (127). P. 56-62.
7. Dobrovolsky V.B. Improving the physical training of female cadets of higher military educational institutions: Thesis ... Candidate of sciences in physical education and sports: 24.00.02. Dnipro, 2018. 228 p.
8. Ivanov O.L. The method of training hand-to-hand combat in the system of physical training of future officers: Thesis ... Candidate Ped. Sciences: 13.00.02. Khmelnytsky, 2013. 16 p.
9. Otkydach V.S. Improvement of special physical training of cadets by means of military and sports all-around: Thesis ... Doctor of Philosophy: 017 Physical culture and sport, 01 Education/Pedagogy. Dnipro, 2023. 242 p.
10. Computer program "Statistics in Pedagogy" URL: <http://www.mtas.ru/uploads/stat.zip> (access date: 06.26.2023).
11. Kuznetsov M.V. Improving the physical training of candidates for special operations units of the Armed Forces of Ukraine: Thesis ... Candidate of sciences in physical education and sports: 24.00.02. Lviv, 2017. 236 p.
12. Lyubchych R.I. Formation of physical readiness of future officers of the National Guard of Ukraine for service and combat activity in the process of professional training: Thesis ... Doctor of Philosophy: 015 Professional educations (by specialization). Kharkiv, 2023. 424 p.
13. Nenko Yu.P. Theoretical and methodological principles of professionally oriented communicative training of future officers of the civil protection service: Thesis ... Doc. Ped. Sciences: 13.00.04. Rivne, 2018. 512 p.
14. Rybalko P.F., Kalyuzhny M.G., Krasilov A.D., Tytovych A.O., Golovchenko O.I. Approbation of pedagogical conditions for the formation of the readiness of future law enforcement officers to use measures of physical influence against an offender who is superior in strength. *Innovative pedagogy*. Odessa, 2021. – Issue 33 (1). P. 108-112.
15. Samsonov Yu., Ilchenko S., Markov O., Partiko N., Borodin S., Dyachenko K., Kushnaryov V. Criteria and formation of

readiness of higher education graduates who specialize in practical shooting for competitive activities. Scientific journal of the National Pedagogical Dragomanov University. Series № 15. Scientific and Pedagogical problems of Physical culture (Physical culture and Sports). Kyiv, 2021. – Issue 2 (146). P. 106-111.

16. Turchynov A., Shemchuk V., Oderov A., Klymovych V., Samorok M. Pedagogical model of formation of hand-to-hand combat skills of future officers for actions in extreme conditions. Current issues of humanitarian sciences. Drohobych, 2020. – Issue 28 (4). P. 179-187.

17. Khatsaiuk O.V., Olenchenko V.V., Korolev A.I., Kravchenko O.V. Formation of military-applied hand-to-hand combat skills in future officers of the National Guard of Ukraine. Innovative pedagogy. Odesa, 2019. – Issue 17 (2). P. 215-226.

18. Khatsaiuk O.V., Eliseeva O.S., Zhukov V.L., Klymenko V.P., Berezhny Yu.M. A model for the formation of the readiness of future law enforcement officers to apply measures of physical influence in various conditions of service and operational activity. Innovative pedagogy. Odesa, 2020. – Issue 29 (2). P. 174-178.

19. Khatsaiuk O., Voronin A., Kravchenko O. Criteria, indicators and levels of readiness of future officers of the National Guard of Ukraine to perform assigned tasks. Current issues of humanitarian sciences. Drohobych, 2020. – Issue 27 (5). P. 168-176.

20. Shemchuk V., Khatsaiuk O., Shemchuk O. Physical fitness of cadets is a component of professional competencies: monog. : Dodo Books Indian Ocean Ltd. and OmniScriptum S.R.L. publishing group (London-Chisinau), 2023. 53 p.

21. Shemchuk V.A., Verbyn N.B., Nesterov O.S., Vasylenko M.M., Malakhov E.V. Pedagogical model of improving the special physical fitness of future officers by means of service-applied martial arts. Pedagogy of creative personality formation in higher and secondary schools. Zaporizhzhia, 2020. – Issue 71 (2). P. 241-248.

DOI 10.31392/NPU-nc.series15.2023.8(168).34
УДК: 796.323.2.015.3

Цуй Веньпен, аспірант
Національний університет фізичного виховання і спорту України,
м. Київ
Безмилов М.М.
Доцент кафедри кіберспорту та інформаційних технологій
Національний університет фізичного виховання і спорту України,
м. Київ

ОСОБЛИВОСТІ МОДЕЛЮВАННЯ ЗМАГАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В БАСКЕТБОЛІ 3Х3

В статті розглядаються особливості змагальної діяльності в баскетболі 3х3 та ті суттєві зміни, які відбулись в технології підготовки спортсменів після включення цього різновиду баскетболу до програми Олімпійських ігор в м. Токіо (2020). Представлені відмінності основних параметрів загальної діяльності у баскетболі 3х3 порівняно із класичним баскетболом 5х5. Систематизовані і розглянуті основні методичні положення, які необхідно враховувати під час моделювання змагальної діяльності в баскетболі 3х3: 1) багаторічна динаміка змін ключових параметрів техніко-тактичної діяльності протягом тривалого часу (наявність суттєвого тренду даних); 2) рівень протидіючої сторони в матчі (вплив суперника на якість реалізації власних дій); 3) врахування ігрового часу на майданчику; 4) врахування віку баскетболіста тощо. Представлена класифікація основних показників змагальної діяльності в баскетболі 3х3 за наступними групами: 1) кількісні показники змагань; 2) результативні показники гри; 3) техніко-тактичні дії допоміжного характеру; 4) техніко-тактичні дії видовищного характеру.

Ключові слова: система спортивних змагань, змагальна діяльність, техніко-тактичні дії, баскетбол 3х3, спортивна підготовка, моделювання, управління і контроль.

Cui Wenpeng, Mykola Bezmylov Features of modeling competitive activity in 3x3 basketball. *The article examines the features of competitive activity in 3x3 basketball and the significant changes that occurred in the technology of training athletes after the inclusion of this type of basketball in the program of the Olympic Games in Tokyo (2020). Differences in the main parameters of general activity in 3x3 basketball compared to classic 5x5 basketball are presented. The necessity of modeling the main technical and tactical actions performed by high-class basketball players during competitive activities in 3x3 competitions is substantiated. Systematized and considered the main methodological provisions that must be taken into account when modeling competitive activity in 3x3 basketball: 1) multi-year dynamics of changes in key parameters of technical and tactical activity over a long period of time (presence of a significant data trend); 2) the level of the opponent in the match (the influence of the opponent on the quality of the implementation of one's own actions); 3) consideration of playing time on the court; 4) taking into account the age of the basketball player, etc. Prospective options for the application of model characteristics of competitive activity during purposeful training of teams within the framework of the game season are considered. The classification of the main indicators of competitive activity in 3x3 basketball according to the following groups is presented: 1) quantitative indicators of the competition; 2) performance indicators of the game; 3) technical and tactical actions of an auxiliary nature; 4) technical and tactical actions of a spectacular nature. The need to carry out further scientific research aimed at establishing and systematizing the key components of ensuring and implementing the structure of competitive activity in 3x3 basketball is substantiated.*

Key words: system of sports competitions, competitive activity, technical and tactical actions, 3x3 basketball, sports training,